

Baze de date-Anul 3 (semestrul 1)

Laborator 5 PL/SQL

Triggeri (declanșatori)

Ø Un trigger

- este un bloc PL/SQL asociat unui tabel, view, scheme sau unei baze de date.
- trigger-ul se executa implicit ori de câte ori are loc un anumit eveniment
- pot fi de următoarele tipuri:
 - trigger-i la nivel de aplicație: se declanșează odată un un anumit eveniment din aplicație;
 - trigger-i la nivel de bază de date: se declanșează atunci când un eveniment asupra datelor (de ex, LMD) sau un eveniment sistem (logon, shutdown) apare asupra unei scheme sau asupra bazei de date.

Ø Instrucțiunea pentru crearea trigger-ilor LMD conține următoarele informații:

- o timpul declanșării trigger-ului în raport cu evenimentul:
 - pentru tabele: BEFORE, AFTER
 - pentru view-uri nemodificabile: INSTEAD OF
- o evenimentul declanșator: INSERT, UPDATE, DELETE
- o numele tabelului
- o tipul trigger-ului – precizează de câte ori se execută corpul acestuia; trigger-ul poate fi la nivel de:
 - instrucțiune (statement): corpul triggerului se execută o singură dată pentru evenimentul declanșator. Un astfel de trigger se declanșează chiar dacă nici o linie nu este afectată.
 - linie (row): corpul triggerului se declanșează o dată pentru fiecare linie afectată de către evenimentul declanșator. Un astfel de trigger nu se execută dacă evenimentul declanșator nu afectează nici o linie.
- o clauza WHEN – precizează o condiție restrictivă
- o corpul trigger-ului (blocul PL/SQL)

Ø Sintaxa comenzii de creare a unui trigger LMD este:

```
CREATE [OR REPLACE] TRIGGER [schema.]nume_trigger
    {BEFORE | AFTER}
    [INSTEAD OF]
    {DELETE | INSERT | UPDATE [OF coloana[, coloana ...]] }
    [OR {DELETE | INSERT | UPDATE [OF coloana[, coloana ...]] ...}
    ON [schema.]nume_tabel
    [REFERENCING {OLD [AS] vechi NEW [AS] nou
                  | NEW [AS] nou OLD [AS] vechi } ]
    [FOR EACH ROW]
    [WHEN (condiție) ]
    corp_trigger;
```

Ø Informații despre triggeri se găsesc în următoarele vizualizări ale dicționarului datelor: *USER_TRIGGERS, USER_TRIGGER_COL, ALL_TRIGGERS, DBA_TRIGGERS.*

Ø Modificarea unui declanșator constă din redenumirea, recompilarea, activarea sau dezactivarea acestuia și se realizează prin comenzi de forma:

```
ALTER TRIGGER nume_trigger ENABLE;
ALTER TRIGGER nume_trigger DISABLE;
ALTER TRIGGER nume_trigger COMPILE;
ALTER TRIGGER nume_trigger RENAME TO nume_nou;
```

Activarea și dezactivarea tuturor triggerilor asociați unui tabel se realizează prin comenzile:

```
ALTER TABLE nume_tabel  
DISABLE ALL TRIGGERS;  
ALTER TABLE nume_tabel  
ENABLE ALL TRIGGERS;
```

Eliminarea unui declanșator se face prin
`DROP TRIGGER nume_trigger;`

Ø Sintaxa pentru crearea unui declanșator sistem este următoarea

```
CREATE [OR REPLACE] TRIGGER [schema.]nume_declanșator  
{BEFORE | AFTER}  
{lista_evenimente_LDD | lista_evenimente_bază}  
ON {DATABASE | SCHEMA}  
[WHEN (condiție) ]  
corp_declanșator;
```

unde: *lista_evenimente_LDD* - CREATE, DROP, ALTER)

lista_evenimente_bază - STARTUP, SHUTDOWN, LOGON, LOGOFF, SERVERERROR, SUSPEND)

Exerciții

1. Să se creeze un trigger care asigură ca inserarea de angajați în tabelul EMP_PNU se poate realiza numai în zilele lucrătoare, între orele 8-18.

Obs: Trigger-ul nu are legătură directă cu datele => este un **trigger la nivel de instrucțiune**.

```
CREATE OR REPLACE TRIGGER b_i_emp_pnu  
BEFORE INSERT ON emp_pnu  
BEGIN  
    IF (TO_CHAR(SYSDATE, 'dy') IN ('sat', 'sun')) OR  
        (TO_CHAR(SYSDATE, 'HH24:MI')  
         NOT BETWEEN '08:00' AND '18:00')  
    THEN  
        RAISE_APPLICATION_ERROR (-20500, 'Nu se pot introduce  
        inregistrari decat in timpul orelor de lucru');  
    END IF;  
END;  
/
```

Testați trigger-ul:

```
INSERT INTO emp_pnu (employee_id, last_name, first_name, email, hire_date,  
                    job_id, salary, department_id)  
VALUES (300, 'Smith', 'Robert', 'rsmith', SYSDATE, 'IT_PROG', 4500, 60);
```

2. Modificați trigger-ul anterior, astfel încât să fie generate erori cu mesaje diferite pentru inserare, actualizare, actualizarea salariului, ștergere.

```
CREATE OR REPLACE TRIGGER b_i_emp_pnu  
BEFORE INSERT OR UPDATE OR DELETE ON emp_pnu  
BEGIN  
    IF (TO_CHAR(SYSDATE, 'dy') IN ('sat', 'sun')) OR  
        (TO_CHAR(SYSDATE, 'HH24:MI') NOT BETWEEN '08:00' AND '18:00')  
    THEN  
        IF DELETING THEN
```

```

        RAISE_APPLICATION_ERROR (-20501, 'Nu se pot
            sterge inregistrari decat in timpul orelor de lucru');
    ELSIF INSERTING THEN
        RAISE_APPLICATION_ERROR (-20500, 'Nu se pot
            adauga inregistrari decat in timpul orelor de lucru');
    ELSIF UPDATING ('SALARY') THEN
        RAISE_APPLICATION_ERROR (-20502, 'Nu se poate
            actualiza campul SALARY decat in timpul orelor de
            lucru');
    ELSE
        RAISE_APPLICATION_ERROR (-20503, 'Nu se pot
            actualiza inregistrari decat in timpul orelor de
            lucru');
    END IF;
END IF;
END;
/

```

3. Să se creeze un trigger care să permită ca numai salariații având codul job-ului AD_PRES sau AD_VP să poată câștiga mai mult de 15000.

Obs: Trigger-ul se declanșează de un număr de ori = nr de înregistrări inserate sau al căror câmp salary este modificat (deci are legătură cu datele din tabel) => este un **trigger la nivel de linie**.

```

CREATE OR REPLACE TRIGGER b_i_u_emp_pnu
    BEFORE INSERT OR UPDATE OF salary ON emp_pnu
    FOR EACH ROW
    BEGIN
        IF NOT (:NEW.job_id IN ('AD_PRES', 'AD_VP'))
            AND :NEW.salary > 15000
        THEN
            RAISE_APPLICATION_ERROR (-20202, 'Angajatul nu poate
                castiga aceasta suma');
        END IF;
    END;
/

```

4. Să se implementeze cu ajutorul unui declanșator constrângerea că valorile salariilor nu pot fi reduse (trei variante). După testare, suprimați trigger-ii creați.

Varianta 1:

```

CREATE OR REPLACE TRIGGER verifica_salariu_pnu
    BEFORE UPDATE OF salary ON emp_pnu
    FOR EACH ROW
    WHEN (NEW.salary < OLD.salary)
    BEGIN
        RAISE_APPLICATION_ERROR (-20222, 'valoarea unui salariu nu poate fi micșorată');
    END;
/
Update emp_pnu
Set salary = salary/2;
Drop trigger verifica_salariu_pnu;

```

Varianta 2:

```
CREATE OR REPLACE TRIGGER verifica_salariu_pnu
  BEFORE UPDATE OF salary ON emp_pnu
  FOR EACH ROW
BEGIN
  IF (:NEW.salary < :OLD.salary) THEN
    RAISE_APPLICATION_ERROR (-20222, 'valoarea unui salariu nu poate fi micsorata');
  END IF;
END;
/
```

Varianta 3:

```
CREATE OR REPLACE PROCEDURE p4l6_pnu IS
  BEGIN
    RAISE_APPLICATION_ERROR (-20222, 'valoarea unui salariu nu poate fi
    micsorata');
END;
/
CREATE OR REPLACE TRIGGER verifica_salariu_pnu
  BEFORE UPDATE OF salary ON emp_pnu
  FOR EACH ROW
  WHEN (NEW.salary < OLD.salary)
  CALL p4l6_pnu;
```

5. Să se creeze un trigger care calculează comisionul unui angajat 'SA_REP' atunci când este adăugată o linie tabelului emp_pnu sau când este modificat salariul.

Obs: Dacă se dorește atribuirea de valori coloanelor utilizând NEW, trebuie creați triggeri BEFORE ROW. Dacă se încearcă scrierea unui trigger AFTER ROW, atunci se va obține o eroare la compilare.

```
CREATE OR REPLACE TRIGGER b_i_u_sal_emp_pnu
  BEFORE INSERT OR UPDATE OF salary ON emp_pnu
  FOR EACH ROW
  WHEN (NEW.job_id = 'SA_REP')
BEGIN
  IF INSERTING
    THEN :NEW.commission_pct := 0;
  ELSIF :OLD.commission_pct IS NULL
    THEN :NEW.commission_pct := 0;
  ELSE :NEW.commission_pct := :OLD.commission_pct * (:NEW.salary/:OLD.salary);
  END IF;
END;
/
```

6. Să se implementeze cu ajutorul unui declanșator constrângerea că, dacă salariul minim și cel maxim al unui job s-ar modifica, orice angajat având job-ul respectiv trebuie să aibă salariul între noile limite .

```
CREATE OR REPLACE TRIGGER verifica_sal_job_pnu
  BEFORE UPDATE OF min_salary, max_salary ON jobs_pnu
  FOR EACH ROW
DECLARE
  v_min_sal emp_pnu.salary%TYPE;
  v_max_sal emp_pnu.salary%TYPE;
```

```

        e_invalid EXCEPTION;
BEGIN
    SELECT MIN(salary), MAX(salary)
    INTO   v_min_sal, v_max_sal
    FROM   emp_pnu
    WHERE  job_id = :NEW.job_id;
    IF (v_min_sal < :NEW.min_salary) OR
       (v_max_sal > :NEW.max_salary) THEN
        RAISE e_invalid;
    END IF;
EXCEPTION
    WHEN e_invalid THEN
        RAISE_APPLICATION_ERROR (-20567, 'Exista angajati avand salariul in afara
        domeniului permis pentru job-ul corespunzator');
END verifica_sal_job_pnu;
/

```

7. Să se creeze un trigger check_sal_pnu care garantează ca, ori de câte ori un angajat nou este introdus în tabelul EMPLOYEES sau atunci când este modificat salariul sau codul job-ului unui angajat, salariul se încadrează între minimul și maximul salariilor corespunzătoare job-ului respectiv. Se vor exclude angajatii AD_PRES.

```

CREATE OR REPLACE TRIGGER check_sal_pnu
    BEFORE INSERT OR UPDATE OF salary, job_id
    ON emp_pnu
    FOR EACH ROW
    WHEN (NEW.job_id <> 'AD_PRES')
DECLARE
    v_min employees.salary %TYPE;
    v_max employees.salary %TYPE;
BEGIN
    SELECT MIN(salary), MAX(salary)
    INTO v_min, v_max
    FROM emp_pnu      -- FROM copie_emp_pnu
    WHERE job_id = :NEW.job_id;
    IF :NEW.salary < v_min OR
       :NEW.salary > v_max THEN
        RAISE_APPLICATION_ERROR (-20505, 'In afara domeniului');
    END IF;
END;
/

```

Testați trigger-ul anterior:

```

UPDATE emp_pnu
SET salary = 3500
WHERE last_name= 'Stiles';

```

Ce se obține și de ce? Modificați trigger-ul astfel încât să funcționeze corect.

Obs: Tabelul este mutating. Pentru ca trigger-ul să funcționeze, utilizați o copie a tabelului emp_pnu în instrucțiunea SELECT din corpul trigger-ului. (aceasta este doar una dintre solutii, se vor vedea ulterior si altele).

8. a) Se presupune că în tabelul *dept_pnu* se păstrează (într-o coloană numită *total_sal*) valoarea totală a salariilor angajaților în departamentul respectiv. Introduceți această coloană în tabel și actualizați conținutul.

```

ALTER TABLE dept_pnu
ADD (total_sal NUMBER(11, 2));

UPDATE dept_pnu
SET total_sal =
    (SELECT SUM(salary)
     FROM emp_pnu
     WHERE emp_pnu.department_id = dept_pnu.department_id);

```

b) Creați un trigger care permite reactualizarea automată a acestui câmp.

```

CREATE OR REPLACE PROCEDURE creste_total_pnu
    (v_cod_dep IN dept_pnu.department_id%TYPE,
     v_sal      IN dept_pnu.total_sal%TYPE) AS
BEGIN
    UPDATE dept_pnu
    SET total_sal = NVL (total_sal, 0) + v_sal
    WHERE department_id = v_cod_dep;
END creste_total_pnu;
/

CREATE OR REPLACE TRIGGER calcul_total_pnu
AFTER INSERT OR DELETE OR UPDATE OF salary ON emp_pnu
FOR EACH ROW
BEGIN
    IF DELETING THEN
        creste_total_pnu (:OLD.department_id, -1*OLD.salary);
    ELSIF UPDATING THEN
        creste_total_pnu (:NEW.department_id, :NEW.salary - :OLD.salary);
    ELSE /* inserting */
        Creste_total_pnu (:NEW.department_id, :NEW.salary);
    END IF;
END;
/

```

9. Să se creeze două tabele noi new_emp_pnu și new_dept_pnu pe baza tabelor employees și departments. Să se creeze un view view_emp_pnu, care selectează codul, numele, salariul, codul departamentului, email-ul, codul job-ului, numele departamentului și codul locației pentru fiecare angajat.

Să se creeze un **trigger de tip INSTEAD OF** care, în locul inserării unei linii direct în view, adaugă înregistrări corespunzătoare în tabelele new_emp_pnu și new_dept_pnu. Similar, atunci când o linie este modificată sau ștearsă prin intermediul vizualizării, liniile corespunzătoare din tabelele new_emp_pnu și new_dept_pnu sunt afectate.

```

CREATE TABLE new_emp_pnu AS
    SELECT employee_id, last_name, salary, department_id, email,
           job_id, hire_date
    FROM employees;

CREATE TABLE new_dept_pnu AS
    SELECT d.department_id, d.department_name, d.location_id,
           SUM(e.salary) total_dept_sal
    FROM employees e, departments d
    WHERE e.department_id = d.department_id

```

```

        GROUP BY d.department_id, d.department_name, d.location_id;

CREATE VIEW view_emp_pnu AS
    SELECT e.employee_id, e.last_name, e.salary, e.department_id, e.email,
           e.job_id, d.department_name, d.location_id
    FROM employees e, departments d
    WHERE e.department_id = d.department_id;

CREATE OR REPLACE TRIGGER new_emp_dept_pnu
INSTEAD OF INSERT OR UPDATE OR DELETE ON view_emp_pnu
FOR EACH ROW
BEGIN
    IF INSERTING THEN
        INSERT INTO new_emp_pnu
        VALUES(:NEW.employee_id, :NEW.last_name, :NEW.salary,
               :NEW.department_id, :NEW.email, :NEW.job_id, SYSDATE);
        UPDATE new_dept_pnu
        SET total_dept_sal = total_dept_sal + :NEW.salary
        WHERE department_id = :NEW.department_id;
    ELSIF DELETING THEN
        DELETE FROM new_emp_pnu
        WHERE employee_id = :OLD.employee_id;
        UPDATE new_dept_pnu
        SET total_dept_sal = total_dept_sal - :OLD.salary
        WHERE department_id = :OLD.department_id;
    ELSIF UPDATING ('salary') THEN
        UPDATE new_emp_pnu
        SET salary = :NEW.salary
        WHERE employee_id = :NEW.employee_id;
        UPDATE new_dept_pnu
        SET total_dept_sal = total_dept_sal + (:NEW.salary - :OLD.salary)
        WHERE department_id = :OLD.department_id;
    ELSIF UPDATING ('department_id') THEN
        UPDATE new_emp_pnu
        SET department_id = :NEW.department_id
        WHERE employee_id = :OLD.employee_id;
        UPDATE new_dept_pnu
        SET total_dept_sal = total_dept_sal - :OLD.salary
        WHERE department_id = :OLD.department_id;
        UPDATE new_dept_pnu
        SET total_dept_sal = total_dept_sal + :NEW.salary
        WHERE department_id = :NEW.department_id;
    END IF;
END;
/

```

10. Să se implementeze cu ajutorul unui declanșator restricția că într-un departament pot lucra maximum 50 de angajați.

```

CREATE OR REPLACE TRIGGER TrLimitaDep_pnu
BEFORE INSERT ON emp_pnu
FOR EACH ROW

```

```

DECLARE
  v_Max_emp CONSTANT NUMBER := 50;
  v_emp_curent NUMBER;
BEGIN
  SELECT COUNT(*) INTO v_emp_curent
  FROM emp_pnu
  WHERE department_id = :NEW.department_id;
  IF v_emp_curent + 1 > v_Max_emp THEN
    RAISE_APPLICATION_ERROR(-20000,'Prea multi angajati in departamentul
    avand codul ' || :NEW.department_id);
  END IF;
END TrLimitaDep_pnu;
/

```

Testați trigger-ul.

```

INSERT INTO emp_pnu (employee_id, ..., department_id)
VALUES (emp_seq_pnu.nextval, ..., 30); --se va executa de mai multe ori astfel încât să existe
mai mult de 50 de angajați în departamentul 30.

```

Obs: Declanșatorul *TrLimitaDep_pnu* consultă chiar tabelul (*emp_pnu*) la care este asociat declanșatorul (*mutating*).

Tabelul *emp_pnu* este *mutating* doar pentru un declanșator la nivel de linie.

O soluție pentru această problemă este crearea a doi declanșatori, unul la nivel de linie și altul la nivel de instrucțiune :

- în declanșatorul la nivel de linie se înregistrează valoarea lui *:NEW.department_id*, dar nu va fi interogată tabelul *emp_pnu*.
- interogarea va fi făcută în declanșatorul la nivel de instrucțiune și va folosi valoarea înregistrată în declanșatorul la nivel de linie.

O modalitate pentru a înregistra valoarea lui *:NEW.department_id* este **utilizarea unui tablou indexat în interiorul unui pachet**.

```

CREATE OR REPLACE PACKAGE PdepDate_pnu AS
  TYPE t_cod IS TABLE OF dept_pnu.department_id%TYPE
    INDEX BY BINARY_INTEGER;
  v_cod_dep t_cod;
  v_NrIntrari BINARY_INTEGER := 0;
END PdepDate_pnu;
/

CREATE OR REPLACE TRIGGER TrLLimitaDep_pnu
  BEFORE INSERT ON dept_pnu
  FOR EACH ROW
BEGIN
  PdepDate_pnu.v_NrIntrari := PdepDate_pnu.v_NrIntrari + 1;
  PdepDate_pnu.v_cod_dep (PdepDate_pnu.v_NrIntrari) :=
    :NEW.department_id;
END TrLLimitaDep_pnu;
/

CREATE OR REPLACE TRIGGER TrLimitaDep_pnu
  BEFORE INSERT ON emp_pnu
DECLARE
  v_Max_emp CONSTANT NUMBER := 50;
  v_emp_curent NUMBER;
  v_cod_dep dept_pnu.department_id%TYPE;

```



```

BEGIN
/* Parcurge fiecare departament inserat sau actualizat si
   verifica daca se incadreaza in limita stabilita */
FOR v_LoopIndex IN 1..PdepDate_pnu.v_NrIntrari LOOP
v_cod_dep := PdepDate_pnu.v_cod_dep(v_LoopIndex);
SELECT COUNT(*)
INTO v_emp_curent
FROM emp_pnu
WHERE department_id = v_cod_dep;
IF v_emp_curent > v_Max_emp THEN
RAISE_APPLICATION_ERROR(-20000, 'Prea multi angajati
in departamentul avand codul: ' || v_cod_sala);
END IF;
END LOOP;
/* Reseteaza contorul deoarece urmatoarea executie
   va folosi date noi */
PdepDate_pnu.v_NrIntrari := 0;
END TrlLimitaopere;
/

```

Obs: Această soluție funcționează pentru departamentele nou introduse.

Pentru testare:

- introduceți un nou departament
- introduceti mai mult de 50 de angajați în departamentul inserat anterior (eventual, cu o comandă de tip INSERT INTO ... (SELECT ...)).

11. Să se creeze un declanșator care:

- a) dacă este eliminat un departament, va șterge toți angajații care lucrează în departamentul respectiv;
- b) dacă se schimbă codul unui departament, va modifica această valoare pentru fiecare angajat care lucrează în departamentul respectiv.

```

CREATE OR REPLACE TRIGGER dep_cascada_pnu
BEFORE DELETE OR UPDATE OF department_id ON dept_pnu
FOR EACH ROW
BEGIN
IF DELETING THEN
DELETE FROM emp_pnu
WHERE department_id = :OLD.department_id;
END IF;
IF UPDATING AND :OLD. department_id != :NEW. department_id THEN
UPDATE emp_pnu
SET department_id = :NEW. department_id
WHERE department_id = :OLD. department_id;
END IF;
END dep_cascada_pnu;

```

Obs: Declanșatorul anterior realizează constrângerea de integritate *UPDATE* sau *ON DELETE CASCADE*, adică ștergerea sau modificarea cheii primare a unui tabel „părinte“ se va reflecta și asupra înregistrărilor corespunzătoare din tabelul „copil“.

Testați trigger-ul:

```

DELETE FROM dept_pnu
WHERE department_id = 10;

```

```
UPDATE dept_pnu
SET department_id = 12
WHERE department_id = 10;
```

Obs : Se presupune că asupra tabelului *emp_pnu* există o constrângere de integritate:

```
FOREIGN KEY (department_id) REFERENCES dept_pnu(department_id)
```

În acest caz sistemul *Oracle* va afișa un mesaj de eroare prin care se precizează că tabelul *dept_pnu* este *mutating*, iar constrângerea definită mai sus nu poate fi verificată.

ORA-04091: table MASTER.DEPT_PNU is mutating, trigger/function may not see it

12. Să se creeze un **declanșator la nivelul bazei de date** prin care să nu se permită ștergerea informațiilor din tabelul *emp_pnu* de către utilizatorul curent. Dezactivați, iar apoi activați trigger-ul creat. Testați, iar apoi suprimați acest trigger.

```
CREATE OR REPLACE TRIGGER p13l6_pnu
BEFORE DELETE ON emp_pnu
BEGIN
IF USER= UPPER('g231') THEN
RAISE_APPLICATION_ERROR(-20900,'Nu este permisa stergerea de catre ' ||USER);
END IF;
END;
/
```

```
ALTER TRIGGER p13l6_pnu DISABLE;
```

```
DELETE FROM emp_pnu WHERE employee_id = 100;
```

```
ALTER TRIGGER p13l6_pnu DISABLE;
```

```
DELETE FROM emp_pnu WHERE employee_id = 100;
```

```
DROP TRIGGER p13l6_pnu;
```

13. Să se creeze un tabel care conține următoarele câmpuri: *user_id*, *nume_bd*, *eveniment_sis*, *nume_obj*, *data*. Să se creeze un **trigger sistem** (la nivel de schemă) care să introducă date în acest tabel după ce utilizatorul a folosit o comandă LDD. Testați, iar apoi suprimați trigger-ul.

```
CREATE TABLE log_pnu
(user_id    VARCHAR2(30),
nume_bd    VARCHAR2(50),
eveniment_sis VARCHAR2(20),
nume_obj    VARCHAR2(30),
data       DATE);
CREATE OR REPLACE TRIGGER p14l6_pnu
AFTER CREATE OR DROP OR ALTER ON SCHEMA
BEGIN
INSERT INTO info_pnu
VALUES (SYS.LOGIN_USER, SYS.DATABASE_NAME, SYS.SYSEVENT,
SYS.DICTIONARY_OBJ_NAME, SYSDATE);
END;
/
CREATE VIEW v_test_pnu AS SELECT * FROM jobs;
DROP VIEW v_test_pnu;
SELECT * FROM log_pnu;
DROP TRIGGER p14l6_pnu;
```